

Základná škola s materskou školou, Letná 14, Nižná Slaná

Výchova k ľudským právam

September 2018

VÝCHOVA K ĽUDSKÝM PRÁVAM

HLAVNÉ ÚLOHY A CIELE

Na úrovni základnej školy je ťažisko vyučovania Výchovy k ľudským právam (VLP) na hodinách občianskej výchovy, dejepisu, vlastivedy a geografie. Pri vhodných témach sa realizuje VLP aj na ostatných predmetoch v 1. až 9. ročníku. V roku 1994 Valné zhromaždenie OSN rezolúciou č. 49/184 vyhlásilo Dekádu výchovy k ľudským právam na obdobie 1995-2004. Definícia pojmu výchovy a vzdelávania k ľudským právam bola prvýkrát zverejnená v Správe generálneho tajomníka OSN na 52. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN v roku 1997.

Výchova a vzdelávanie k ľudským právam sa definuje ako proces výchovy, pokus o rozšírenie informovanosti, zameraný na vytváranie všeobecnej kultúry, ponímajúcej ľudské práva prostredníctvom vštepovania vedomostí a zručností, ako aj formovania postojov, ktoré sa zameriavajú na:

- zvýšenie rešpektovania ľudských práv a základných slobôd,
- úplný rozvoj osobnosti a ponímanie ľudskej dôstojnosti,
- propagáciu porozumenia, tolerancie, rovnosti šancí a priateľstva medzi národmi, ako aj rasovými, národnostnými, etnickými, náboženskými a jazykovými skupinami,
- sprostredkovanie možnosti efektívne sa zúčastňovať na verejnom živote pre každého človeka (Národný plán výchovy k ľudským právam na roky 2005 – 2014).

Cieľom vytvorenia priestoru v školskom výchovno–vzdelávacom systéme pre dokumenty zaoberajúce sa výchovou k ľudským právam je aplikácia týchto dokumentov v riadení škôl, výchovno–vzdelávacieho procesu, ich prenos do povedomia pedagogickej a rodičovskej verejnosti, do vnútorného poriadku školy, do pracovného poriadku atď.

V súčasnosti vzrastá potreba zámerného vzdelávania ľudí nielen o rozdieloch a odlišnostiach, ale aj o tom, že ľudstvo má veľa spoločného, že odlišnosti nesmú byť príčinou nenávisťi, nepriateľstva. Naopak, sú zdrojom bohatstva a rozmanitosti ľudskej spoločnosti. Je to otázka poznania iných kultúr, vzájomnej tolerancie, poznania a rešpektovania iných názorov, špecifik a zvyklostí rôznych etník, iných národov a národností. S tým súvisia aj ciele VLP.

CIELE VLP:

- osvojiť si vedomosti a postoje, ktoré sú dôležité pre posilňovanie ľudskej dôstojnosti, informovanej a nezávislej participácie na vývoji demokratickej spoločnosti v súlade s hodnotami, ako sú ľudské práva, rovnosť, pluralita, spravodlivosť, rešpektovanie vývojovej charakteristiky žiakov vo vyučovacom procese,
- prispieť k rozvoju žiaka ako nezávislej a zodpovednej osobnosti, ktorá bude budovať svoje názory a vzťahy na princípoch dôstojnosti a nedotknuteľnosti individua,
- osvojiť si základné pojmy a zručnosti súvisiace s ľudskými právmi až po úroveň aplikácie prostredníctvom interaktívneho, zážitkového učenia,
- účelom dosiahnutia cieľov VLP je, aby žiaci rozumeli najdôležitejším pojmom v tejto oblasti a osvojili si ich ako hodnoty, ktoré budú usmerňovať ich správanie,
- poznať materinský jazyk jednotlivých národov, národností a etnických skupín vrátane cudzincov žijúcich na našom území,
- osvojiť si spoločné dejiny národov a národností,
- pochopiť dôležité udalosti: vojny, otroctvo, kolonializmus, imperializmus, nacizmus ako potláčanie ľudských práv,

- poznať historické osobnosti – štúdium ich života môže priviesť žiakov k študovaniu neznámych ľudí, ktorých ľudské práva boli porušované.

OBČIANSKA NÁUKA

- ústava a základné ľudské práva a slobody,
- všeobecná deklarácia ľudských práv,
- deklarácia práv dieťaťa,
- práva menšín,
- nebezpečenstvo rasizmu, antisemitizmu, neznášanlivosti – potreba národnostnej, rasovej a náboženskej tolerancie.

GEOGRAFIA

- národnostné menšiny, vlasť, cudzina, cestovanie a cestovný ruch, problémy národnostné, náboženské, neznášanlivosť, intolerancia, xenofóbia, terorizmus a rasizmus,
- národy a národnosti v jednom štáte, ich práva, rovnoprávnosť a rovnocennosť, ich charakteristika,
- interkultúrne vzťahy, interkultúrne konflikty a ich prvky, prekonávanie konfliktov a napätia, kolektívna bezpečnosť,
- problém chudoby, ktorá ovplyvňuje ľudské práva chudobných,
- spôsoby ako rasizmus, kolonializmus diskriminuje zaobchádzanie s menšinami a ženami.

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

- knihy a básne sú výborný zdroj živých príkladov ľudských práv, ich potláčania alebo ochrany,
- historická literatúra je výrazným zdrojom a inšpiráciou pre učiteľa literatúry a dejepisu ako prispôbiť tému ľudských práv pre žiakov zaujímavou.

MATEMATIKA

- štatistické údaje je možné použiť na zakrytie alebo odkrytie porušovania ľudských práv,
- ako kriticky interpretovať údaje, ktoré sa objavujú napr. v novinách.

PRÍRODOVEDNÉ PREDMETY

- týka sa to najmä tém zdravia človeka, právo na zdravotnú starostlivosť, zodpovednosť rešpektovať zdravie vlastné i zdravie ostatných,

CUDZIE JAZYKY

- spoznávanie v origináli zaujímavé súčasné udalosti, napr. krátky text o akcii proti rasizmu v Anglicku možno využiť na osvojenie si slovnej zásoby,
- pochopenie ľudských práv z pohľadu občanov iných krajín,
- otázky diskriminácie a rovnoprávnosti ľudí,
- možnosť dopisovania si s deťmi z iných krajín (spoznanie polit. systému, sociálne problémy, vzťah k menšinám...).

METÓDY VLP

Hlavné metódy a formy práce:

- rozhovory, besedy, zážitkové metódy, prednáška, exkurzie, výklad, propagačné materiály, diskusie, monitorovanie správania žiakov a dodržiavanie práv,
- vhodné využitie tematiky ľudských práv vo všetkých vyučovacích predmetoch,
- práca na triednických hodinách, celotriedne diskusie,

- projekty, výtvarné spracovanie, video, noviny, slovné asociácie,
- práca s internetom,
- nástenky a výstavky,
- akcie organizované žiackou školskou radou,
- aktivity zamerané na prosociálne správanie, hranie rolí, simulačné hry, brainstorming, interpersonálne metódy, ktoré uvádzajú žiakov priamo do problematiky.

PLÁN KONKRÉTNÝCH AKTIVÍT A ČINNOSTÍ V OBLASTI VLP POČAS ŠKOLSKÉHO ROKA

- implementácia problematiky ľudských práv do plánu práce školy – Z: vedenie školy
- implementácia problematiky ľudských práv do plánu triedneho učiteľa – Z: triedni učitelia
- vedenie žiakov ku kritickému mysleniu, k objektívnemu hodnoteniu a sebahodnoteniu, vytváranie priestoru na vyjadrenie hodnotových, emocionálnych a intelektuálnych postojov žiakov - Z: všetci zamestnanci školy
- vedenie žiakov k správne pochopeniu pojmu demokracie, k rešpektovaniu zákonov, právnych predpisov ako aj vnútorného poriadku školy - Z: všetci zamestnanci školy
- zvýšenie povedomia žiakov v oblasti rovnosti pohlaví a problematiky obchodovania s ľuďmi. dodržiavanie ľudských práv v škole - Z: všetci zamestnanci školy
- neustále monitorovanie správania sa žiakov a ich zmeny s cieľom predchádzania akýchkoľvek prejavov diskriminácie, segregácie a nežiaducich foriem správania - xenofóbia, rasizmus, antisemitizmus, intolerancia - Z: všetci zamestnanci školy
- besedy s pracovníkmi polície pre žiakov školy – Z: KP
- vzdelávanie učiteľov v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam – Z: vedenie školy
- sústreďovanie pomôcok a metodického materiálu na mieste dostupnom všetkým pedagógom – Z: KP
- úzka spolupráca s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi, rodičmi – Z: TU
- začlenenie prvkov VLP do školského poriadku – Z: vedenie školy
- začlenenie prvkov VLP do pracovného poriadku školy – Z: vedenie školy
- tematické výstavy, práce žiakov k témam z oblasti VLP – Z: KP, učitelia VYV, OBN, DEJ, ETV
- exkurzia – koncentračný tábor Osvienčim – Z: učitelia dejepisu
- podpora činnosti žiackeho parlamentu – Z: vedenie školy, koordinátor žiackeho parlamentu
- zapojenie sa do projektu Biela pastelka, Deň narcisov, Hodina deťom, Detský čin roka – Z: koordinátorka žiackeho parlamentu
- realizácia a účasť na kultúrnych podujatiach súvisiacich s ľudskými právami – Z: KP
- triednické hodiny zamerané na spoznávanie ľudských práv a deklarácie práv dieťaťa, osvojenie si základných pojmov – Z: TU
- vytvoriť žiakom priestor a pomoc pri riešení problémov súvisiacich s dodržiavaním ľudských práv – Z: výchovná poradkyňa
- sledovať a využívať aktuálne významné dni počas roka na uplatňovanie VLP –Z: TU, KP
- Zober loptu nie drogy! – Z: KP
- Prednášková a individuálna činnosť so žiakmi zameraná na ľudské práva – Z: vyučujúci DEJ, OBN

Vysvetlivky: TU – triedny učiteľ

KP – koordinátor prevencie

Uplatňovanie základných ľudských práv v podmienkach školy

Rešpektovanie základných ľudských práv, ktoré sa v našej škole uplatňujú:

1. Sloboda prejavu

sa uplatňuje pri vyjadrení svojich názorov a myšlienok žiakov, učiteľov, rodičov alebo iných osôb na škole ohľadom preberaného učiva, ale aj ohľadom samotného procesu výučby, ohľadom spôsobu hodnotenia, ohľadom prístupu vyučujúcich, pri hodnotení vyučujúcich na konci alebo v priebehu školského roka. Sloboda prejavu sa týka tiež vyjadrenia svojho postoja oblečením alebo účesom, nápisom alebo kresbou na plagáte školy a podobne. Ani sloboda prejavu nie je absolútna a neohraničená. Naša ústava totiž garantuje aj iné práva, ktoré sa môžu dostať do konfliktu so slobodou prejavu. Takýmito právami sú napríklad právo na súkromie, právo na zachovanie osobnej cti a dobrej povesti. Neobmedzená sloboda prejavu môže spôsobiť i ohrozenie mravnosti.

2. Právo na informácie.

Právo na informácie žiakov, učiteľov, rodičov ako aj iných osôb na škole sa uplatňuje neustále na pôde školy, pretože súvisí s každodenným režimom školy, informovanosťou o obsahu školského poriadku a ďalších pravidlách na škole. Bez informovanosti o svojich právach, o možnostiach aktivít na škole, o procese rozhodovania nie je možná demokracia na škole. V súlade so slobodou prejavu a právom na informácie má žiak na našej škole právo:

- vyjadriť slobodne svoj názor ohľadom preberanej látky na hodine, ktorý je nekonformný s tradičným chápaním,
- klásť otázky k učivu a dostať na ne odpoveď, (avšak úmyselné a opakované narušenie vyučovacej hodiny zo strany žiaka a rovnako nevhodné vystupovanie žiaka voči učiteľovi alebo spolužiakovi určite nemožno chápať ako vhodné realizovanie práva na prejav),
- na zdôvodnenie klasifikácie,
- slobodne rozhodnúť o svojom výzore a oblečení (obmedziť slobodu „obliekania“ budeme v prípade, ak by žiak na svojom oblečení propagoval fašistické alebo vulgárne symboly, alebo symboly a nápisy zvädzajúce k zneužívaniu a šíreniu návykových látok).

Problematika rôznych foriem slobody prejavu a určenia hraníc je na našej škole riešená spoločným konsenzom medzi žiakmi, učiteľmi a rodičmi (v uvedenom právnom rámci, napríklad, čo sa týka oblečenia alebo úpravy žiakov a pod.) a je zahrnutá školskom poriadku.

3. Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva

sa uplatňuje tým, že na žiakov, učiteľov, rodičov ani inú osobu na škole nie je uskutočňovaný žiadny psychický nátlak vo forme vyhrážok, neodôvodnených obmedzení, zosmiešňovaní a podobných foriem nátlaku ohľadom ich náboženstva alebo filozofického presvedčenia.

4. Sloboda združovania a zhromažďovania na škole

sa uplatňuje formou účasti žiakov, učiteľov, rodičov alebo iných osôb na škole na rôznych športových a kultúrnych akciách.

5. Právo na ochranu súkromia, cti a ľudskej dôstojnosti

sa uplatňuje v celom procese výučby v metódach, ako je zaobchádzané so žiakmi, či je rešpektovaná ich česť a právo na súkromie. Rovnako pri učiteľoch, rodičoch a iných osobách v škole rešpektovanie ich cti a dôstojnosti je nevyhnutným predpokladom pre dôstojné riešenie prípadných konfliktov a vytvorenie zdravého prostredia pre fungovanie demokracie na škole. V školskom prostredí dochádza k rozmanitým prejavom porušovania úcty k osobnosti človeka, k najvypuklejšim prípadom porušovania práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti patrí šikanovanie. Riaditeľ školy vydal smernicu k prevencii a riešeniu šikanovania na škole. Pri akomkoľvek porušení ľudskej dôstojnosti sa budú ped. zamestnanci riadiť vnútornou smernicou. Právo na súkromie zahŕňa tiež ochranu osobných údajov osôb v škole, vrátane žiakov, pred ich neoprávneným šírením a zneužívaním, ktoré sa dotýka napríklad ich pôvodu, informácií o sexuálnej orientácii, rodinného prostredia a podobne. Nebudeme však považovať za porušenie práva na

súkromie alebo neoprávnené zasiahnutie do rodinného prostredia, ak získame informácie o týraní a ohrození dieťaťa a začneme konať. Rodina je základným životným prostredím, v ktorom sa začína život dieťaťa, formuje sa jeho charakter a životné postoje. Rodičia sú prvou autoritou, prvými vychovávateľmi dieťaťa a ich vplyv a význam pre výchovu dieťaťa nie je možné väčšinou nahradiť. Rodina je však aj miestom, ktoré môže deti ohrozovať. Najviac týrania a ohrozenia detí sa vyskytuje práve v rodinách. Vždy, keď sa nám dostane do starostlivosti takéto dieťa, pristupujeme k nemu individuálne, s veľkou dávkou pochopenia a taktu. Je potrebné mať na mysli dobro žiaka a zbytočného netraumatizovať. Dávame mu pocítiť bezpečie a dôveru.

6. Zákaz diskriminácie a princíp rovnosti medzi žiakmi, učiteľmi a rodičmi

sa uplatňuje počas celého vyučovacieho procesu. Žiaci vnímajú napríklad veľmi citlivo rozdielny prístup vyučujúceho a spôsob hodnotenia ich práce, z pohľadu rodičov je citlivo vnímaný rozdielny prístup v komunikácii medzi rodičmi a učiteľom.

7. Právo na spravodlivý proces

sa uplatňuje napríklad v prípadoch rozhodovania, či došlo k porušeniu dohodnutých pravidiel správania sa u žiakov, učiteľov, rodičov či iných osôb na škole a aká sankcia je primeraná v prípade preukázaného previnenia. Najmä spravodlivý proces znamená, že dotknutá osoba má možnosť včas sa vyjadriť k tvrdeným skutočnostiam proti nej, s ktorými má možnosť sa riadne oboznámiť.

8. Multikultúrny prístup

je jednou z ciest, ako zabezpečiť dodržiavanie ľudských práv v prostredí školy, je aj multikultúrna pretože škola je miestom, kde sa stretávajú ľudia z rôznych prostredí. Termínom multikultúrna označujeme výchovné pôsobenie, ktoré je zamerané na rozvoj chápania iných kultúr, na rozvoj tolerancie estetického vkusu voči iným kultúram a v konečnom dôsledku na rozvoj medziľudskej tolerancie. V triedach sú zastúpené rôzne etnické skupiny, preto je potrebné pre všetkých vytvoriť atmosféru pohody a slobodného prejavu. Návštevy múzeí, synagógy alebo kultúrnych centier, ktoré sa sústreďujú na určitý kultúrno-etnický pôvod, sú sprestrením a obvykle poskytujú materiál a aktivity na dlhšie obdobie. Najlepšie pochopenie ľudských práv žiaci získavajú prostredníctvom vlastného zážitku. Cez vlastný zážitok vedie aj najschodnejšia cesta k ich naozajstnému osvojeniu. Učitelia poskytujú cenný vzor správania s porozumením pre druhého, pre rozdielnosť a odlišnosť stanovísk.

PLÁN AKTIVÍT

SEPTEMBER

1. september – Deň Ústavy SR

Na triednických hodinách– pozornosť sa venuje školskému poriadku (právam a povinnostiam žiakov školy)

9. september – Deň obetí holokaustu a obetí rasového násillia

Diskusia na hodinách DEJ v 9. ročníku.

19. september – Medzinárodný deň mieru

Prihlásenie školy do projektu Škola priateľská k deťom.

Príprava aktivít pre triednych učiteľov s možnosťou ich realizácie na triednických hodinách.

Diskusia na hodinách OBN.

Na triednických hodinách sa zvolia zástupcovia do Žiackej školskej rady.

OKTÓBER

Aktivita:

Pravidlá v našej triede (Príloha č.1a,b)

Aktívne počúvanie – základ komunikácie

Monitorovanie správania sa žiakov s dôrazom na dodržiavanie ľudských práv a práv dieťaťa.

10. október – Svetový deň duševného zdravia

Diskusia na hodinách OBN (6. roč.) a BIO.

17. október – Medzinárodný deň za odstránenie chudoby

Diskusia v triedach s triednymi učiteľmi. Anketa: „Ako by si pomohol chudobným?“

24. október – Deň OSN

Diskusia na hodinách OBN (7., 8. roč.), DEJ (9.roč.).

28. október – Deň vyhlásenia samostatného štátu Čechov a Slovákov

Diskusia na hodinách DEJ (8., 9. roč.). Školská rozhlasová relácia a súťaž „Historické okienko“

31. október – Deň UNICEF

Aktivity Školskej žiackej rady, informácie na nástenke.

Významné dni priblížiť na triednických hodinách. V triedach zistiť klímu školy prostredníctvom dotazníkov – vyhodnotiť a prijať opatrenia. V súlade s plánom práce Eliminácia šikanovania na škole.

NOVEMBER

Aktivita:

Tajomstvo v škatuli (príloha č.2)

9. november – Medzinárodný deň boja proti fašizmu a antisemitizmu

15. – 21. november – Týždeň boja proti drogám

Aktivity koordinátora prevencie s spolupráci s Cpppap Rožňava

16. november – Medzinárodný deň tolerancie

17. november – Deň boja za slobodu a demokraciu

Diskusia na hodinách DEJ (8., 9. roč.), OBN (7., 8. roč.).

17. – 23. november – Medzinárodný týždeň vzdelávania – vedy

Tvorba a prezentovanie detských prác na danú tému na hodinách INF.

19. november – Svetový deň prevencie týrania a zneužívania detí

Diskusia na hodinách OBN (5., 8. roč.), DEJ (5.roč.).

Anketa: Ako by si pomohol týraným deťom?– na triednických hodinách.

20. november – Svetový deň detí

Významné dni priblížiť na triednických hodinách.

DECEMBER

Aktivity:

Sviatok sv. Mikuláša, patróna detí – Mikulášska nádielka pre deti a žiakov ZŠ a MŠ – kultúrne podujatie, Mikulášska diskotéka

Vianočná akadémia – kultúrny program pre deti, žiakov a rodičov

1. december – Svetový deň boja proti AIDS

3. december – Medzinárodný deň zdravotne postihnutých

Aktivity na hodinách OBN, TRH (situačnými metódami si žiaci vyskúšajú roly postihnutých, následne prebehne diskusia o ich pocitoch)

10. december – Deň Ľudských práv

11. december – Deň Ľudstva

Vyhlasenie súťaže na tému: „Nie sme rovnakí, ale sme si rovní“. Práce v literárnej, výtvarnej či digitálnej podobe. Na hodinách OBN a TRH.

20. december – Medzinárodný deň Ľudskej solidarity

Anketa: „Najlepší dobrý skutok“ na triednických hodinách.

Významné dni priblížiť na triednických hodinách.

JANUÁR

Aktivita:

Anonymná poštová schránka – výzva detí, aký by si želali nový rok, čo by chceli zmeniť vo svojom živote, následne po prečítaní pošty diskusia v rámci triednických hodín.

1. január - Svetový deň mieru

6. január – Svetový deň vojnových sirôt

24. január – Deň komplimentov

- žiaci a učitelia si počas celého dňa skladajú najkrajšie komplimenty

27. január – Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu

28. január – Svetový deň mobilizácie proti jadrovej vojne

Diskusie na hodinách OBN (7., 8. roč.), DEJ (9.roč.).

Významné dni priblížiť na triednických hodinách.

FEBRUÁR

Aktivita:

Rozdielny pohľad (príloha č.7) – diskusia na tému rasizmus, fašizmus, intolerancia, diskriminácia, šikanovanie, ponižovanie.

14. február - Valentínke pozdravy pre svojich milovaných – utužovanie vzťahov v rodinách, komunite.

20. február - Svetový deň sociálnej spravodlivosti

22. február – Európsky deň obetí zločinu

Významné dni priblížiť na triednických hodinách.

MAREC

Aktivita:

Lietajúce taniere. Korytnačka. (Príloha č. 4a,b)

Riešenie konfliktov – oblasť emocionálnej inteligencie, ako jednej zo základných kompetencií žiaka.

2. marec – Deň boja spisovateľov zamier

Diskusia na hodinách DEJ, SJL.

8. marec – Medzinárodný deň žien

21. marec – Medzinárodný deň boja za odstránenie rasovej diskriminácie

Vyhodnotenie súťaže na tému „Nie sme rovnakí, ale sme si rovní“. Najlepšie práce budú ohodnotené a vystavené na nástenke.

25. marec – Deň zápasu za ľudské práva

Práca s internetom: Chceme vedieť viac o ľudských právach.

Uplatňovanie práv dieťaťa vo svete. (Príloha č.5),(Príloha č.6)

Na triednických hodinách, OBN, ETV venovať témam pozornosť prostredníctvom aktivít, cvičení a rolových hier.

APRÍL

4.apríl – Medzinárodný deň bez násilia

8. apríl – Medzinárodný deň Rómov

- práca s rómskymi žiakmi. Rôzne výtvarné aktivity

13.apríl – Deň spravodlivo stíhaných (Príloha č.3)

Diskusia na hodinách OBN (7., 8. roč.)

13. apríl - Deň narcisov

Diskusia na hodinách BIO o zákernosti choroby(rakoviny) a o možnostiach jej liečby a pomoci chorým.

Zapojenie sa do zbierky „ Deň narcisov “

20.apríl – Medzinárodný deň slobody tlače

Aktivity pripravené učiteľmi SJL –**Mediálny deň** (žiaci si vyskúšajú roly žurnalistov a následne prebehne diskusia o slobode tlače – o tom, čo to znamená).

22.apríl – Deň Zeme

Rôzne aktivity pripravené koordinátorom pre environmentálnu výchovu zamerané na ochranu prírody .

26. apríl – Svetový deň duševného vlastníctva

Diskusia na hodinách k tejto problematike. Učitelia SJL, INF.

Významné dni priblížiť na triednických hodinách.

MÁJ

Aktivita:

10 želani (príloha č.9) – deti chcú milovať, dôverovať dospelým a prijímať ich ako priateľov.

Panáčik mojej nálady – vyjadrovanie pocitov. Využívanie citovej výchovy na vyučovaní, pri hodnotení práce žiakov – sebahodnotenie.

1.máj – Sviatok práce

5.máj – Deň Európy

Vyhlásená súťaž na tému: „**Moja Európa**“. Žiaci ľubovoľnou formou spracujú tému. Najlepšie práce budú ohodnotené.

8.máj – Deň víťazstva nad fašizmom

Diskusia na hodinách DEJ (9. roč.)

25.máj – Deň nezvestných detí

29.máj - Medzinárodný deň príslušníkov mierových misií OSN

Významné dni priblížiť na triednických hodinách.

JÚN

Aktivita:

Deti sveta - Medzinárodný deň detí (príloha č.8)

1.jún - Medzinárodný deň detí

Rôznorodé aktivity pripravené učiteľmi pre žiakov – šport, súťaženie

4.jún - Medzinárodný deň nevinných detských obetí agresie

Vyhlásená výtvarná súťaž na tému medzinárodného dňa.

12.jún – Svetový deň proti detskej práci

20.jún - Medzinárodný deň utečencov

26.jún - Medzinárodný deň OSN na podporu obetí týrania

Významné dni priblížiť na triednických hodinách.

Plán činností je otvorený, priebežne sa bude dopĺňať a aktualizovať na základe ďalších podnetov.

OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY

„ Možno sme sa všetci narodili vedomí si svojich práv, iba si to musíme pripomenúť.“

Porozumieť ľudským právam sa dá najlepšie prostredníctvom vlastného zážitku. Takúto možnosť poskytuje každodenný život v škole. Očakávame, že učitelia budú viesť žiakov k pochopeniu podstaty takých abstraktných pojmov, ako sú sloboda, tolerancia, čestnosť a pravda. Predsudky sú často dôvodom na upieranie ľudských práv niektorým žiakom. Učitelia si budú všimáť, či sa žiaci medzi sebou nenazývajú opovrhľivými prezývkami, hanlivo nepomenúvajú spolužiakov iných etnických skupín a v prípade, že k takýmto situáciám dôjde, budú ich riešiť.

Triednické hodiny budú dôležitým krokom pri ovplyvňovaní atmosféry školy v prospech ľudských práv. Učitelia a vychovávatelia budú vytvárať prostredie, v ktorom sa žiaci cítia bezpečne a podelia sa o svoje pocity a názory. Prostredie, kde sú rešpektované ich práva. Očakávame, že ponúknuté aktivity pre triednych učiteľov budú využité v prospech rozvoja kľúčových kompetencií žiakov, v prospech výchovy k ľudským právam.

AKTIVITY PRE UČITEĽOV – PRÍLOHY

PRÍLOHA Č.1a

PRAVIDLÁ V NAŠEJ TRIEDE

Cieľ:

Navrhnuť práva a povinnosti žiaka, ktoré podmieňujú slobodu jeho konania.

Pomôcky:

Papier a ceruzka pre každého žiaka.

Realizácia:

Ako senzibilizácia nám poslúži rozhovor detí o tom, že každý človek musí dodržiavať určité pravidlá. Doma v rodine, v práci, na ulici, pri prechádzaní cez cestu, v škole poriadok školy. Pravidlá nám slúžia na to, aby sme cítili bezpečne, pokojne a boli šťastní. Potom učiteľ vyzve deti, aby sami pouvažovali o tom, aké pravidlá majú doma vo svojej rodine, v škole na ulici. Vytvoria trojice a ich úlohou bude zapísať pravidlá, ktoré navrhujú ako pravidlá pre našu triedu. Jeden zo skupiny zapíše vytvorené pravidlá na papier, ktoré potom prezentuje každá skupina pred celou triedou. Nakoniec zapíšeme pravidlá na veľký výkres.

Reflexia:

Bolo náročné zostaviť pravidlá triedy? Súhlasíš so zostavenými pravidlami? Aký bol tvoj nápad pri zostavovaní pravidiel? Prečo je dôležité tieto pravidlá dodržiavať? Čo ak niekto z vás poruší pravidlo?

PRÍLOHA Č. 2

OKTÓBER: Prehlbovať sebaopoznanie, sebaúctu a seba prijatie (rešpekt k sebe, osobná zodpovednosť).

TAJOMSTVO V ŠKATULI

Aktivita podporuje vytváranie dobrých vzťahov v triede a vtiahnutie, aby sa každý cítil ako platný a cenný člen skupiny.

Cieľ:

Akceptovať odlišnosti iných. Zistiť, že hoci sme rozdielni, máme veľa spoločného a každý z nás môže niečím prispieť.

Pomôcky:

Škatuľa vystlaná látkou alebo pekným papierom a v nej je nalepené zrkadlo. Pracovný list (príloha č.7).

Realizácia:

Učiteľ začne aktivitu slovami: Poznáte niekoho, kto je veľmi zvláštny? Aký je to človek? Dnes som vám priniesol kúzelnú škatuľku. Škatuľku si budete podávať. Každý z vás sa do nej nerozmôže pozrieť a uvidieť niečo zvláštne; niekoho, pre každého z vás dôležitého človeka. Neprezradte ale nikomu, čo ste v škatuľke videli. Kto bol tým zvláštnym a hodnotným človekom, to je vaše tajomstvo. Potom podá škatuľku žiakovi sediacemu po jeho ľavici. Ten sa do nej krátko zahľadí a podá ju bez slova kamarátovi vľavo. Škatuľka takto putuje od žiaka k žiakovi bez akéhokoľvek komentovania. Nakoniec sa vráti k učiteľovi.

Diskutujte o tom, že v zrkadle sa odráža náš jedinečný vzhlád, máme odlišné vlasy, pokožku, úsmevy...V zrkadle však nevidno naše myšlienky a to, čo cítime, ani aké máme vlastnosti, hoci je to veľmi dôležité.

Pracovný list

– obrázok zrkadla s rúčkou, do ktorého žiaci napíšu svoje vlastnosti, napíšu, čo by na sebe chceli zmeniť, čo sa im na sebe páči. Vytvoria skupinky a vzájomne sa rozprávajú o svojich zrkadlách. Potom sa vrátia do kruhu a diskutujú v celo triednej skupine.

Reflexia:

Aké rozdielne a zhodné vlastnosti ste si všimli vo svojich zrkadlách? Čo ťa prekvapilo?...Čím je to, že každý z nás je jedinečný? Čím si jedinečný Ty? Čo máš spoločné s ostatnými? Ktoré svoje vlastnosti by si chcel(a) zlepšiť? Aký pocit si mal(a) pri tvorbe svojho zrkadla? (spracované podľa Kviečinskej, 1998).

PRÍLOHA Č. 3

NOVEMBER: Zoznámiť žiakov s Dohovorom o ľudských právach

DEFINÍCIA SPRAVODLIVOSTI

CIEĽ:

Táto aktivita na báze brainstormingu pomáha rozvíjať u detí prirodzený zmysel pre spravodlivosť.

HLAVNÁ MYŠLIENKA:

Práva vychádzajú z čestnosti

POSTUP:

Urobme s triedou brainstorming na tému Čo je spravodlivé? Čo nie je spravodlivé? Zapišme všetky nápady triedy na tabuľu. Snažme sa, aby nápady boli stručné. Potom požiadajme triedu, aby vytvorila malé skupinky. Dajme skupinám čas na to, aby vytvorili definíciu spravodlivosti. Definície jednotlivých skupín zapišme na tabuľu. Pokúsme sa z nich vytvoriť jednu definíciu. V nižších ročníkoch postačí rozhovor o tom, čo je a čo nie je spravodlivé. Trieda môže definíciu ilustrovať – spravodlivosť.

REFLEXIA:

Je spravodlivosť dôležitá? Prečo? Viete si spomenúť na niečo z vášho života, čo bolo podľa vás nespravodlivé? Spravodlivé? Ako ste sa cítili? Možno ľudí zmeniť na spravodlivých? Čo môžeme urobiť pre to, aby spolužiaci, žiaci v škole, kamaráti, učitelia či rodičia boli spravodliví? Ľudia na svete? – otázka pre starších žiakov.

PRÍLOHA Č. 4a

Skrátená verzia Dohovoru o právach dieťaťa

Článok 1.

Dieťaťom sa rozumie každá ľudská bytosť mladšia ako 18 rokov.

Článok 2.

Všetky práva patria všetkým deťom. Deti musia byť ochránené pred akoukoľvek formou diskriminácie.

Článok 3.

Najlepšie záujmy dieťaťa musia byť prvoradé. Záujem dieťaťa musí byť nadradený vo všetkom čo sa ho týka.

Článok 4.

Povinnosťou štátu je zabezpečiť, aby každý musel dodržiavať práva tak, ako sú uvedené v Dohovore.

Článok 5.

Štát musí rešpektovať práva a zodpovednosť rodičov a postarať sa, aby zabezpečil dieťaťu takú u tak

pomoc, ktorá je vhodná k rozvoju jeho osobnosti.

Článok 6.

Každé dieťa má prirodzené právo na život.

Článok 7.

Každé dieťa má právo na meno, právo na meno, štátnu príslušnosť, má právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť.

Článok 8.

Štát má povinnosť chrániť a pokiaľ by to bolo potrebné, obnoviť totožnosť dieťaťa, tzn. jeho meno, rodinné zväzky a štátnu príslušnosť.

Článok 9.

Dieťa má právo žiť so svojimi rodičmi, pokiaľ je to v jeho najlepšom záujme, má právo udržiavať kontakt s oboma rodičmi, ak je od jedného alebo od oboch oddelené.

Článok 10.

Za účelom spojenia rodiny majú deti a rodičia právo opustiť akúkoľvek krajinu, alebo sa do nej vrátiť,

aby boli znova spolu ako rodina.

Článok 11.

Štát má povinnosť predchádzať únosom detí do zahraničia, zabraňovať únosom, vytvárať podmienky

pre vrátenie detí rodičom do ich krajiny.

Článok 12.

Deti majú právo vyjadriť slobodne svoj názor, ako aj právo na to, aby ich názory boli brané do úvahy

v záležitostiach, ktoré sa ich dotýkajú.

Článok 13.

Deti majú právo vyjadriť svoj názor, vyhľadať a šíriť informácie bez ohľadu na hranice, pritom musia

rešpektovať práva alebo povesti iných.

Článok 14.

Deti majú právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva s ohľadom na vhodné vedenie rodičov.

Článok 15.

Deti majú právo slobodne sa združovať a pokojne sa zhromažďovať.

Článok 16.

Deti majú právo na ochranu pred narušovaním vlastného súkromia, rodiny, domova a korešpondencie

a pred útokmi na svoju povesť a dobré meno.

Článok 17.

Štát zabezpečuje deťom prístup k informáciám, podporuje masovokomunikačné prostriedky, aby šírili informácie a materiály prospešné pre deti, podporuje produkciu a rozširovanie detských kníh.

Článok 18.

Obidvaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu dieťaťa a štát zabezpečuje príslušnú pomoc pri plnení úlohy výchovy.

Článok 19.

Štát musí vykonať všetky opatrenia pred akýmkoľvek telesným duševným alebo sexuálnym zneužívaním, musí dieťa chrániť pred nedbalým zaobchádzaním, týraním alebo vykorisťovaním.

Článok 20.

Deti, ktoré sú zbavené rodinného prostredia, majú právo na zvláštnu ochranu a starostlivosť.

Článok 21.

Kde je povolené osvojenie, najlepšie záujmy dieťaťa musia byť najdôležitejším hľadiskom tohto osvojenia.

Článok 22.

Deti, ktoré sú utečenci alebo žiadajú o status utečenca, musia dostať potrebnú pomoc štátu.

Článok 23.

Postihnuté deti majú právo na špeciálnu starostlivosť, vzdelávanie a školenie, ktoré im má umožniť plnohodnotne žiť v spoločnosti.

Článok 24.

Deti majú právo na čo najlepšiu zdravotnú starostlivosť a štát sa stará o to, aby všetky deti mali rovnaký prístup k zdravotníckym službám.

Článok 25.

Dieťa, ktoré bolo zverené do starostlivosti, ochrany alebo liečenia v lekárskom alebo inom ústave, má právo na pravidelnú kontrolu jemu poskytovanej opatery.

Článok 26.

Deti majú právo na požitky sociálneho zabezpečenia vrátane sociálneho poistenia.

Článok 27.

Každé dieťa má právo na životnú úroveň primeranú jeho fyzickému, mentálnemu, duchovnému, morálnemu a sociálnemu rozvoju.

Článok 28.

Deti majú právo na vzdelanie, pritom musia dostať bezplatné a povinné základné vzdelanie. Štát musí

zabezpečiť, aby disciplína v škole bola vykonávaná spôsobom, ktorý neohrozí dôstojnosť detí.

Článok 29.

Štát sa zaväzuje, že deti budú vychovávané k rozvíjaniu úcty k ľudským právam, k rozvíjaniu úcty k

svojim rodičom, k vlastnej kultúre, jazyku, k rozvíjaniu úcty k prírodnému prostrediu.

Článok 30.

Deti majú právo, pokiaľ sú členmi menšinovej skupiny, vyznávať a praktizovať vlastné náboženstvo

alebo používať vlastný jazyk.

Článok 31.

Deti majú právo na odpočinok, voľný čas, venovať sa hre a oddychovým činnostiam, ktoré zodpovedajú ich veku a slobodne sa zúčastňovať na kultúrnom živote a umení.

Článok 32.

Deti nesmú byť hospodársky vykorisťované a nesmú vykonávať práce, ktoré by boli pre ne nebezpečné, bránili im vo vzdelaní, alebo by škodili ich zdraviu a mravnému či sociálnemu rozvoju.

Článok 33.

Štát zaručuje, že urobí všetko pre to, aby boli deti chránené pred nezákonným užívaním drog a pred účasťou na ich šírení a výrobe.

Článok 34.

Štát zaručuje, že deti budú chránené pred všetkými formami sexuálneho zneužívania a vykorisťovania.

Článok 35.

Štát vytvorí všetky podmienky k tomu, aby zabránil únosom detí, predaju alebo obchodovaniu s nimi.

Článok 36.

Štát bude chrániť deti pred všetkými ďalšími formami vykorisťovania.

Článok 37.

Žiadne dieťa nesmie byť svojvoľne zbavené slobody. Dieťa, ktoré je držané vo väzbe, má právo na okamžitú právnu pomoc a kontakt so svojou rodinou.

Článok 38.

Dieťa, ktoré nedosiahlo 15 rokov, nesmie štát povolať do ozbrojených síl, ani sa nesmie priamo zúčastňovať bojov.

Článok 39.

Deti, ktoré sa stretli s ozbrojenými konfliktami, s mučením, s týraním alebo vykorisťovaním majú právo na podporu, aby sa fyzicky a psychicky zotavili.

Článok 40.

Deti, ktoré porušili zákony, majú právo získať právnu pomoc, záruky a zaobchádzanie, ktoré podporí ich zmysel pre dôstojnosť a záujem pre návrat do spoločnosti, ktorej zákony budú dodržiavať.

PRÍLOHA Č. 4b

Právo na rovnosť bez rozdielu rasy, náboženstva, pôvodu a postavenia.

Dieťaťu náležia všetky práva uvedené v tejto deklarácii. Na tieto práva majú nárok všetky deti bez jedinej výnimky, bez rozdielu rasy, farby, pohlavia, reči, náboženstva, politického alebo iného presvedčenia, národného alebo sociálneho pôvodu, majetkového, spoločenského alebo iného postavenia, či už dieťaťa samého alebo jeho rodiny.

Právo na zdravý duševný a telesný vývoj.

Dieťaťu sa má dostať zvláštnej ochrany a treba mu zákonmi a inými prostriedkami zabezpečiť, aby sa v slobodných a dôstojných podmienkach zdravým a morálnym spôsobom vyvíjalo telesne, duševne, mravne, duchovne a sociálne. Pri prijímaní zákonov hlavným hľadiskom majú byť najvlastnejšie záujmy dieťaťa.

Právo na meno a štátnu príslušnosť.

Dieťa má mať od narodenia právo na meno a štátnu príslušnosť.

Právo na výživu, bývanie a zdravotnícke služby.

Dieťaťu sa majú dostať výhody sociálneho zabezpečenia. Má mať právo dospievať a vyvíjať sa v zdraví, preto treba jemu a jeho matke poskytovať zvlášť starostlivosť a ochranu vrátane primeranej starostlivosti pred narodením a po ňom. Dieťa má právo na primeranú výživu, bývanie, zotavenie a zdravotnícke služby.

Právo na zvláštnu opateru pri telesnom, duševnom, alebo sociálnom postihnutí.

Telesne, duševne alebo sociálne postihnutému dieťaťu treba poskytnúť zvláštnu opateru, výchovu a starostlivosť, akú vyžaduje jeho konkrétny stav.

Právo na lásku, porozumenie a starostlivosť.

Plný a harmonický rozvoj osobnosti dieťaťa vyžaduje lásku a porozumenie. Všade, kde je to možné, má vyrastať obklopený starostlivosťou a zodpovednosťou svojich rodičov a vždy v ovzduší lásky a mravnej a hmotnej istoty, s výnimkou mimoriadnych okolností sa dieťa v útlohu veku nemá odlúčiť od matky. Má byť povinnosťou spoločnosti a úradov venovať osobitnú starostlivosť deťom, ktoré nemajú rodinu, a tým, ktorým sa nedostáva primeraných prostriedkov na výživu. Je potrebné, aby štát poskytoval finančnú a inú pomoc na výživu mnohohdetným rodinám.

Právo na bezplatné vzdelávanie, hru a zotavenie.

Dieťa má nárok na vzdelávanie, ktoré má byť bezplatné, aspoň na základnom stupni. Má sa mu dostať vzdelania, ktoré zvýši jeho všeobecnú kultúrnu úroveň a poskytne mu rovnaké možnosti

rozvíjať svoje schopnosti, svoje vlastné názory a svoj zmysel pre mravnú a spoločenskú zodpovednosť, aby sa mohlo stať užitočným členom spoločnosti. Tí, čo sú zodpovední za vzdelávanie a výchovu dieťaťa, majú sa riadiť ozajstnými záujmami dieťaťa: túto zodpovednosť majú predovšetkým jeho rodičia. Dieťa má mať všetky možnosti pre hru a zotavenie, ktoré majú sledovať tie isté zámery ako vzdelávanie: spoločnosť a úrady majú podporovať úsilie využívať toto právo.

Právo na prednostnú ochranu a pomoc.

Dieťa má byť za každých okolností medzi prvými, ktorým sa poskytuje ochrana a pomoc.

Právo na ochranu pred zanedbávaním, krutosťou a využívaním.

Dieťa má byť chránené pred všetkými formami zanedbávania, krutosti využívania. Nemá byť predmetom nijakého spôsobu obchodu. Dieťa sa nesmie zamestnávať pred dovŕšením primeraného minimálneho veku: v nijakom prípade ho nemožno nútiť alebo mu dovoliť, aby vykonávalo prácu alebo zamestnanie, ktoré je na úkor jeho zdravia alebo vzdelávania, alebo bráni jeho telesnému, duševnému alebo mravnému vývinu.

Právo na ochranu pred diskrimináciou a na výchovu v duchu znášanlivosti, mieru a bratstva.

Dieťa treba chrániť pred pôsobením, ktoré môže podnecovať rasovú, náboženskú alebo akúkoľvek inú formu diskriminácie. Dieťa sa má vychovávať v duchu porozumenia, znášanlivosti, priateľstva medzi národmi, mieru a bratstva všetkých ľudí, aby si plne uvedomovalo, že má svoje sily a schopnosti venovať službe ostatným ľuďom.

<http://www.duhovamozaika.qsh.eu/>

PRÍLOHA Č.5

PRÁVA A ZODPOVEDNOSTI

Cieľ:

Rozlíšiť právo a zodpovednosť. Rešpektovať práva druhých.

Realizácia:

Na úvod vysvetlíme, že ku každému právu patrí zodpovednosť, že dodržiavanie našich práv závisí od našej zodpovednosti rešpektovať práva druhých. Napr. právo slobodného vyjadrovania obmedzuje naša zodpovednosť nehovoriť nepravdivé veci, ktoré niekoho iného ponížujú, urážajú, poškodzujú dobré meno a právo na dôstojnosť. Preto práva môžeme využívať zvyčajne len v určitých medziach. Často sa práva a zodpovednosti rôznych ľudí dostávajú do konfliktu. Požiadame žiakov, aby každý do svojho zošita pod seba napísal 5 dôležitých práv, ktoré by podľa neho mal mať doma. Potom zadáme úlohu, aby nižšie napísal pod seba 5 dôležitých práv, ktoré si myslí, že by mal mať v škole.

Deti vytvoria dvojice, v nich si vymenia zošity a partner vo dvojici napíše (pripíše) do zošita spolužiaka k jednotlivým právam zodpovednosť. Na záver aktivity každá dvojica prezentuje triede po dve práva a ich príslušné zodpovednosti.

Reflexia:

Výsledky jednotlivých prezentácií učiteľ zapíše na tabuľu. V diskusii sa deti vyjadrujú, či bolo ľahké

alebo ťažké vymyslieť ku každému právu adekvátnu zodpovednosť.

PRÍLOHA Č.6

ROZDIELNY POHĽAD

POČET HRÁČOV:

Nerozhoduje

POMOCKY:

Papiere, perá, 10 rôznych obrázkov, lepiaca páska / pripináčiky

ČAS:

45 minút

AKO NA TO?

Po miestnosti rozvešajte rôzne obrázky - umeleckých diel, koncertov, miest, dedín, prírody, vesmíru, módy, slávnych osobností, detí, chudobných ľudí, chorých ľudí, zločincov ...

Žiakov vyzvite, aby si bez rozprávania pozorne prezreli obrázky a urobili každý svoje poradie od 1 do 10 podľa toho, ako sa im vystavené obrázky páčia. Potom hráčov rozdeľte do menších skupiniek, aby mohli spoločne prediskutovať, aké hľadiská, faktory rozhodli o ich poradí – napríklad, kvalita obrázku, obsah obrázku, sympatie k osobám, veciam, situáciám na obrázkoch atď. Ďalej môžu diskutovať o tom, či môžu byť niektoré(ktoré) pohľady, názory, postoje správne alebo by ich spoločnosť nemala akceptovať. Prirodzenou diskusiou môžete so žiakmi dospieť k témam rasizmu, fašizmu, intolerancie, diskriminácie, šikanovaniu, ponižovaniu a pod.

Zdroj: Do Európy hrou III. Bratislava : 2004, s. 17.

PRÍLOHA Č.7a

LIETAJÚCE TANIERE:

Táto aktivita je veľmi dobrým diagnostickým nástrojom pre učiteľa, slúži na zmapovanie klímy v triede

i jednotlivcov triedy.

Cieľ:

Tvorivo riešiť problémy.

Pomôcky:

Papierový tanier pre každého žiaka, fixky.

Realizácia:

Žiaci stoja voľne v priestore, každý účastník má tanier a fixku. Ich úlohou je napísať na svoj tanier ľubovoľný problém, ktorý potrebuje vyriešiť. po dopísaní svojho problému hodí tanier voľne do priestoru. Kto tanier chytil, prípadne nájde ho na zemi, napíše naň svoj návrh na riešenie problému a hodí ďalej do priestoru. Pod svoj návrh riešenia problému sa nepodpisuje. Hra pokračuje kým sa žiaci nedostanú späť k svojim tanierom. Odporúčame hru realizovať najviac 20. minút.

Reflexia:

Žiaci so svojimi taniermi stoja v kruhu, prípadne si sadnú na koberec, podlahu a prečítajú svoj problém i zaujímavé návrhy od spolužiakov na jeho riešenie. Navrhnuté riešenia sa nehodnotia a každý žiak má právo nevyjadriť sa k svojmu problému a návrhom na jeho riešenie. (Raabe, 2006).

PRÍLOHA Č.7b

KORYTNAČKA

Cieľ:

Cvičiť techniku sebaovládania a schopnosť ospravedlniť sa.

Pomôcky:

Motivačný príbeh – Zlostný syn (príloha č. 5).

Realizácia:

Žiaci sa voľne prechádzajú po triede. Predstavujú si, že sú v ríši zvierat a prežívajú svoj krásny slnečný a pohodový deň. Každý z nich predstavuje svoje obľúbené zviera. Na signál učiteľa si predstavia, že ich niekto veľmi nahnevá, alebo práve oni urobia niečo, čo nahnevalo iných. Vtedy sa všetky zvieratká premenia na korytnačku. Klaknú si na zem a schúlia sa do panciera. Počkajú, kým ich hnev prejde, upokoja sa a porozmýšľajú o tom, kde sa mohla stať chyba a čo by mali pre to

urobiť, aby sa napravila. Potom sa znovu premenia na veselé zvieratko. Ak majú potrebu povedať niekomu zo spolužiakov vetu z motivačného príbehu, môžu to využiť: „Si môj priateľ a veľmi si ťa vážim. Odpusť mi, prosím ťa, ak som niekedy nechal v tebe diery.“

Reflexia:

Po ukončení hry sa so žiakmi porozprávame o tom ako sa cítili keď boli zvieratko a ako keď sa premenili na korytnačku. Dohodneme sa v triede so žiakmi, že túto techniku budeme využívať ak sa nám stane, že nás niečo, alebo niekto svojim správaním rozruší. Alebo sa stane, že práve my niekoho nahneváme. Stačí ak povieme korytnačka, gestom naznačíme, že sa sťahujeme do svojho panciera a potrebujeme čas na zamyslenie, upokojenie. Našiel si medzi spolužiakmi priateľa ? Našiel si niekoho, komu si sa potreboval ospravedlniť ? Akosi sa cítil? Ako sa cítiš teraz? Táto aktivita je osvedčenou formou cvičenia sebakontroly u mladších žiakov.

PRÍLOHA Č.8

DETI SVETA

Cieľ:

Poukázať na spoločné záujmy, túžby všetkých detí sveta.

Pomôcky:

Fotografie detí z rozličných krajín sveta.

Realizácia:

Učiteľ krátko vysvetlí žiakom, že im priniesol fotografie detí z mnohých krajín sveta. Deti majú hádať, čo deti na fotografiách robia, čo asi prežívajú. Čo majú s nimi spoločné (deti rady skáču, behajú, tancujú, spievajú, majú rady sladkosti, tešia ich, keď ich rodičia pochvália a pohladia, neznášajú bitku a krik dospelých, tešia sa na voľný čas s kamarátmi, rady sa kúpu...) Čo sa vám zdá na deťoch na obrázkoch zvláštne, iné (farba pleti, oči, vlasy, oblečenie). Myslíte si, že pre tieto vonkajšie zvláštnosti sú tieto deti iné ako vy (túžby, obavy, očakávania, strach...)?

Reflexia:

Žiaci uvažujú a odpovedajú na otázky učiteľa: Deti, počuli ste už niekedy o tom, že nejaké dieťa vášho veku nebolo rado:

- o Keď sa ich mama a ocko majú radi?
- o Keď dostane nejakú novú hračku?
- o Keď môže ísť von za kamarátmi?

Učiteľ prostredníctvom otázok vedie besedu k cielenému záveru: Všetky deti sveta majú rovnaké túžby i obavy. Všetky deti sveta majú veľa spoločného.

(Ivanová, 2007)

PRÍLOHA Č.9

DETI CHCÚ MILOVAŤ DOSPELÝCH

Cieľ:

Dôverovať dospelým a prijímať ich ako priateľov.

Pomôcky:

text: Dohovor o právach dieťaťa

Realizácia:

Učiteľ vysvetlí žiakom, že nie v každej krajine majú rodičia možnosť dať svojim deťom to najlepšie,

čo by chceli. V niektorých krajinách je vojna a chudoba. Mnohí ľudia v týchto krajinách trpia. Sú medzi nimi aj rodičia a ich deti. Keďže dospelí vedia, že deti nemôžu za problémy, v ktorých sa mnohé krajiny nachádzajú, veľmi túžia chrániť ich. Po tomto úvode vyzve žiakov, aby

porozprávali, ako ich rodičia chránia, ako sa o nich starajú. Pre názornosť im môže ponúknuť aj obrázky, na ktorých je zobrazená starostlivosť dospelých o deti.

Reflexia:

Môžeme ňou pokračovať podľa vyspelosti žiakov. Niekedy sú deti vystavené zlovôli dospelých(niekedy rodičov). Potom deti trpia hladom, nevšímavosťou, odstrkováním, ťažkou prácou... Je to veľké zlo, pri ktorom trpia nielen deti, ale aj ich blízki.

Záver:

Dospelí celého sveta sa rozhodli, že túto svoju starostlivosť povýšia na svoju povinnosť. Napísali o tom dohodu – Dohovor o právach dieťaťa – v ktorom všetkým deťom sveta priznávajú právo na ich lásku, starostlivosť a ochranu, ktorá má rôzne podoby. Iba láska môže deťom pomôcť k plnému rozvoju a k opätovaniu tejto lásky. Deti chcú preto ešte viac milovať a ctíť si svojich rodičov. Na záver si žiaci prečítajú desať želaní, pouvažujú o nich a každý jednotlivito môže k nim doplniť jedenáste – vlastné želanie.

Desať želaní

1. Sme deti sveta. Nie je dôležité, kto sú naši rodičia, kde bývame alebo v čo veríme. Správajte sa k nám ako k seberovným. Zaslúžime si to najlepšie, čo svet poskytuje.
2. Chráňte nás, aby sme mohli vyrastať slobodne a dôstojne.
3. Dajte nám meno a krajinu, ktorú môžeme volať svojou.
4. Poskytnite nám teplo a útočisko. Dajte nám najesť a poskytnite nám miesto na hranie. Ak sme chorí, opatrujte nás a utešte nás.
5. Ak sme postihnutí telesne alebo duševne, starajte sa o nás ešte viac a vyjdite v ústrety našim mimoriadnym potrebám.
6. Nechajte nás vyrastať v rodine. Ak sa o nás nemôže starať naša vlastná rodina, vezmite si nás a majte nás radi ako vlastné.
7. Učte nás, ako prežiť šťastný a produktívny život. Nechajte nás, aby sme sa hrou učili žiť sami.
8. V ťažkých časoch pomôžte nám ako prvým. Budúcnosť sveta závisí od nás.
9. Chráňte nás pred krutosťou a pred tými, ktorí by nás chceli zneužívať.
10. Vychovávajte nás s porozumením, slobodne a s láskou. Keď vyrastieme, aj my budeme hlásať slobodu, porozumenie na celom svete.

(In: Ivanová, 2007,s.59).